

Szerkesztőség és kiadó-
hivatal:

Bocskay-utca 9. sz.

Megjelenik minden hó 15-én.

Genealogiai Füzetek

CSALÁDTÖRTÉNETI FOLYÓIRAT.

A „Genealogiai Füzetek“

előfizetési ára:

Egész évre . . . . 8 kor.

Félévre . . . . . 4 „

SZERKESZTIK :

CSIKSZENTMIHÁLYI SÁNDOR IMRE ÉS KÖRÖSPATAKI ÉS KÖPECZI SEBESTYÉN JÓZSEF.

KIADJA: A SZERKESZTŐSÉG.

Gr. Kuun Géza

1838—1905.

Erdély legkiválóbb aristocratája költözött el. De a gyászfátyol a magyar tudományos világot illeti. Komoly tudóst és modern munkást veszítettünk benne. Fél század óta nem keletkezett nálunk olyan társadalmi, tudományos vagy irodalmi mozgalom, melyben gr. Kuun Géza részt ne vett volna. Felkarolta és támogatta a mi kisded vállalatunkat is. A nyugodt, a hasznos, a pozitív munka volt egész élete. „Sokat akartam és nagy czélok felé törekedtem, de az ellentállás szikláján sokszor tört meg akaratom s a nagy czél mintegy tovább huzódó látkép elérhetetlenül mind messzebb távozott tőlem“, — írja emlékiratában. És ez a végzetlen szerény nyilatkozat nem takarja, de sőt felfedi az ő mérhetetlen tudását, lelke, szíve mélységes melegségét. A mai kor nyegleségeit ép oly távol tartá magától, mint a kontár munka könnyű, de kétes értékű dicsőségét. *Per aspera ad astra!* Dicsőséges emlékeztét az ő Daciája kegyeletes szívvel fogja megőrizni.

Kuun Géza gróf 1838 december 28-án, Nagy-Szebenben született, régi székely család ölén, a mely családnak a háromszék megyei Osdola az ősi fészke. A család története 1506-ig vihethető vissza egész hitelesen, a mikor a székelyek agyagfalvi gyűlésén Kézdiszéket Kuun Antal képviselte. Ennek az Antalnak Kocsárd nevű fia hűséges embere, vitéz katonája volt János királynak s hűséges szolgálatával szerezte az algyógyi fűrdőt, a hol most szikla-sirban pihen az Emke legnagyobb jótévedője Kuun Kocsárd gróf. A család innen, tehát a XVI. század derekán kezdve, házasság útján Erdély történelmi nevet viselő családjaival: a Bethlenekkel, Keményekkel, Barcsaiakkal, Gyulaiakkal, Rhédeiekkal, Telekiekkel, Kornisokkal, Nopcsáékkal került atyafiságba. 1762-ben grófságot kapott az osdolai Kuun-család címekkel, a melynek vörös mezejében pánczélos kar aranymarkolatú egyenes kardot tart s azon egymás fölött két levágott török fej vérezik. Apja Kuun László, anyja Gyulai Konstancia volt, leánya a Kazinczy Ferencz ifjúkori bálványának, Kacsándy Zsuzsánnának. A tudomány és irodalom állandó lakó volt a szülői házban. Anyjának Döbrentey Gábor volt a nevelője s a múlt század elején Gyulai Ferencz özvegyének a házában foglalkoztak egész Erdélyben a legtöbbet s a legsikeresebben az irodalommal. Gyulai Lajos gróf mind haláláig rajongott az irodalomért s maga is igen becses naplójegyzeteket hagyott hátra, abból az időből, a midőn Erdélyben Wesselényi Miklós, Bethlen János, Kemény Dénes és Szász Károly vezérségével kemény harcokat vívtak az unióért s a

mely naplót unokaöccse, a most elhunyt Kuun Géza gróf publikált. Apja, Kuun László gróf kitűnő gazda hírében állott, a mellett szenvedelemmel szerette a tudományt, kivált a nyelveket. Nyolczvan éves aggastyán volt, a midőn öt-hat európai nyelven beszélt és olvasott, megtanulta a svéd nyelvet. A tudomány szeretetét Kuun Géza tehát otthon szívta magába, egyaránt örökölte apjától és anyjától.

Gyermek- és ifjúkora Kuun Géza grófnak az abszolutizmus sötét, szomorú esztendeire esik. A gimnázialis osztályokat a fővárosban, Szőnyi Pál magánintézetében járta; aztán a pesti s a göttingai egyetemeken tanult filozófiát és nyelveket. Az iskola után bejárta Európát s mindenütt tudósok, írók, művészek társaságát kereste. Itália és Hellász volt az a két ország, a hol legtöbb időt töltött, a hová utóbb is nem egyszer elzarándokolt, talán azért, mert az antik görög és római élet harmóniája illet leginkább az ő harmónikus lelkéhez. Ez a két ország Kuun Gézában a művész-lelket vonzotta; az a tudomány, a melynek művelését élete főfeladatává tette: a keleti nyelvek s a keleti népek története volt. Kitűnően megtanulta az ókori zsidó s arab nyelvet s hazánk első orientálistájává lett. Első nagyobb munkáját: *Codex Cumanicus* című könyvét negyedszázaddal ezelőtt írta latin nyelven, hogy használhassa az európai tudomány nyelv-különbség nélkül. Ez a munkája több szempontból is érdekes. A *Codex Cumanicus*, a melyet Velenczében őriznek, valamikor a nagy humanista Petrárka, a *Laura-dalok* költőjének volt birtokában s ő ajándékozta a velencei könyvtárnak. A kódexben a latin, a perzsa s a kun nyelvek nyelvtani alakjai vannak összehasonlítva. A kún nyelvről, a mi pedig minket, minthogy nemzetünkbe kún törzsek olvadtak be, közelről érdekel, jóformán ma is csak annyit tudunk, a mennyit belőle nekünk a Petrárka kódexe megőrzött. Hatesztendei szorgos munka árán Kuun Géza sajtó alá rendezte a kódex egész nyelvészeti anyagát, irt hozzá becses magyarázatokat, történelmi bevezetést és mindenféle fölvilágosító jegyzetet. Munkáinak egész sorozatát, hisz 1857 óta, tehát negyvennyolcz esztendeje dolgozott az irodalom terén, hosszas volna előszámolni. Nemzetünk őskorát kivált az arab források világánál kutatta s talán ezek a legbecsesebb és legnyomósabb dolgai. Ghurdezi arab történetíró munkájából lefordította és magyarázta mindazt, a mi a régi, a honfoglalás kora előtt élt magyarokra vonatkozik. Hunyad megyében, a hol egész életén át lakott, történeti és régészeti társaságot teremtett s a Néprajzi Társaság

Az osdolai gróf Kuun család leszármazása.

Összeállította: földi Doby Antal.

Antal 1506.

I. Kocsárd + 1538. I. László 1538–1548.
budai főporkoláb fejed tancsosAnna I. Gáspár 1585.
Nagyminhalti Gábor Belcs-Szőnok m. főispán
valkai Gyulai ErzsébetI. Kocsárd 1609–1662 Erzsébet Hona I. István + 1659. máj.
sinai Borbély Anna Borbély ..... I. István + 1659. máj.
lekesei Sulyok SáraKatalin Éva Hona I. István 1680.
Ebeni László Horváth Tamás kis-kerületi Honyadi, Zaránd és Kéküllői m.
Kornis Mihály fősöpán, székegyek főgenetralisa
1. Basa Hona + 1671. márcz. 1.
2. Nicskási Tánok KláraIII. István Katalin Anna I. Miklós Hona I. István 1762. május 17. gróf
gr. Rhédei Mária Rácz Krisztina (utóbb Jósika Imréné) gr. Bethlen Zsuzsanna
Kata Kendefi Gáspár 1. gr. Rhédei Krisztina
2. br. Szenkereszi BorbálaII. Miklós II. Gáspár Zsófia Katalin I. Miklós Hona I. István 1762. május 17. gróf
Kemény Káta Szilvási Krisztina 1. Daniel Mihály Kendefi Gáspár 1. gr. Bethlen Miklós
2. Bernád János 2. gr. Rhédei Krisztina
2. br. Szenkereszi BorbálaIV. István 1762. május 17. gróf I. László 1762. május 17. gróf
gr. Bethlen Zsuzsanna 1. gr. Rhédei Krisztina
2. br. Szenkereszi BorbálaI. Zsigmond I. Párkás Mária
br. Incezdai Ágnes sz. 1744. + 1806. VI. 25. marokustalvi
szül. 1743. + 1817. II. 8. esk. 1798. + 1809. ....
2. br. Bánth MáriaSánnel Róza IV. Gergely V. István Zsuzsanna II. Zsigmond Margit
Nopcsa Zsuzsana Weér György sz. 1765. + 1838. VI. 18. csiklappóczi László Klára Simén János sz. 1765. + 1832.
+ 1835. szül. 1773. esk. 1796. + 1815. III. 16. sz. 1765. + 1832. ktr. tanácsos
Erzsébet V. Gergely Amália III. Kocsárd I. István Katalin Erzsébet
sz. 1796. + 1872. sz. 1796. + 1871. III. 15. sz. 18. 3. VI. 26. sz. 1806. + 1895. I. 11. sz. 1810. VI. 11. sz. ....
Központi Pogány István sz. .... + 1863. Hunyad m. főispánII. Párkás Róza
sz. 1810. + 1872. XI. 10. sz. 1806. + 1895. sz. 1802. + 1821.
+ 1843. IV. 4. szül. 1897. esk. 1825. + 1872. X. 28. sz. 1802. + 1821.
Cserényi Ferencz Sombori Júlia + 1904.Hona I. István
sz. 1843. III. 30. + 1904. XI. 22. sz. 1841. I. gr. Paulin Róza sz. 1853. esk. 1875. VII. + 1898. V. 4.
2. Lahnocz Miklós sz. 1841. esk. 1868. XI. 5. (elvált) 2. Kassoni Polixena sz. 1853. esk. 1875. VII. + 1898. V. 4.
esk. 1891. aug. 21. (elvált)2-től: Júlia Kocsárd Margit IV. Zsigmond Sarcota II. Károly VII. István
sz. 1877. V. 4. sz. 1880. VIII. 21. sz. 1882. ápr. 7. sz. 1884. VI. 30. sz. 1886. VII. 15. sz. 1887. II. 19.
br. Dornemissza József Bay Lajos sz. 1857. esk. 1899. VIII. 15. sz. 1857. esk. 1899. X. 12.I. Gergely
Makrai ErzsébetZsófia Katalin
Csomortányi Tamás Borbély AndrásMagdolna Hona
Kenderesi Miklós Toldi GyörgyKata I. Miklós Hona
Kendefi Gáspár 1. gr. Bethlen Miklós II. László
2. gr. Rhédei Krisztina sz. 1642. esk. 1668. máj. 12. sz. 1716. okt. 10.Kata
Kendefi GáspárI. László 1762. május 17. gróf
1. gr. Rhédei Krisztina
2. br. Szenkereszi Borbála1-től: III. Miklós Erzsébet
br. Szenkereszi Júlia + 1774. előt sz. 1774. + 1837.
br. Josinezi Lajos sz. 1777. + 1837.Károlyn
Borcsai Sámuel sz. 1756. + 1814. I. 14.József Zsuzsanna
sz. 1783. + 1851. IX. 15. br. GerliczFrüh sz. 1800. IX. 15. + 1881. XI. 2. sz. 1812. + 1877. II. 27.
cs. és kir. kamarás sz. 1777. + 1837. gr. Gyulai Konstantia gr. Kermis Gábor
br. Kemény Káta esk. 1808. + 1816. sz. 1802. XI. II. esk. 1828. sz. 1809. esk. 1833.
X. 21. + 1873. V. 20. sz. 1821. II. 3. esk. 1846. sz. 1847. V. 9. esk. 1885. XII. 28. esk. 1878. IV. 17.Katalin Vilma Jozsefa
sz. 1810. VI. 11. sz. .... sz. 1826. XI. 20. sz. 1838. XII. 28. + 1905. IV. 10. sz. 1844. V. 12.
+ 1878. XII. 3. + 1840. + 1881. III. 2. sz. 1882. II. 3. esk. 1846. v. b. ttk. tanácsos
br. Löwenthal-Schal- VIII. 10. gr. Kleinsberg Vilma br. Kemény Vilma
ler Sámuel sz. 1812. II. 3. esk. 1846. sz. 1847. V. 9. esk. 1885. XII. 28. esk. 1878. IV. 17.
+ 1866. V. 21. VII. 15. + 1870. VII. 6. VII. 15. + 1870. VII. 6.III. Zsigmond
sz. 1802. + 1821.
sz. 1802. + 1821.
sz. 1802. + 1821.1-től: Mária
+ 1898. előt sz. 1842. VIII. 25. + 1899. I. 26.
Benedicy Albert 1. Sombori Sarcota
sz. 1824. + 1878. sz. 1853. esk. 1875. VII. + 1898. V. 4.2-től: I. Károly
sz. 1853. esk. 1875. VII. + 1898. V. 4.IV. Zsigmond Sarcota II. Károly VII. István
sz. 1882. ápr. 7. sz. 1884. VI. 30. sz. 1886. VII. 15. sz. 1887. II. 19.

keleti szakosztályának is Kuun Géza volt a megteremtője. Tudományos sáfárkodásáról Akadémiánk föladata hű és teljes képet adni, hisz Kuun Géza gróf nemcsak tiszteleti tagja és másodelnöke, egyuttal egyik

legnagyobb díze is volt ennek a tudományos testületnek. Mi csak jelezni akartuk azt a roppant veszteséget, a melyet Kuun Géza halála jelent a magyar tudományak s a magyar kulturának.

Az úri hatóság fejlődése Magyarországon 1848-ig.

(Tizenötödik közlemény.)

II. KORSZAK.

Az úri hatóság virágzási kora. 1435—1723.

Története e korban.

1. A szt. korona ősiségi szervezet uralmi kora. 1435—1526.

Láttuk a mult korszak tárgyalásánál azokat a tényezőket, melyek a szt. korona ősiségi szervezetet kifejlesztették s az úri hatóság fejlődésére mint folytak be ezek. Most a dologi elvek teljes uralmát látjuk feltűnni a területiség eszméjének tovább fejlődésével. Itt első sorban foglalkoznunk kell a vármegyei intézmény tovább fejlődésével, mert ezzel az intézménnyel az úri hatóság legbensőbb összefüggésben áll. E korszakban a megye autonómiaja fejlődik, minnek kifejezést ad az, hogy a törvényszék nem az ispáné, az alispáné, hanem a megyéé, mivel kapcsolatban az ispáni-alispáni szék kibővül sedriává. A forduló pont 1486-ra tehető. Mi az autonómia kifejlődését illeti, kiváló fontosságú az alispán kinevezésére való korlátozás, mely a főispánt arra kötelezi, hogy ezt az illető megye nemesei közül nevezze ki s ez az esküt a megyei közönség előtt tegye le s a megyei közönséget illeti meg a megyei kormányzat évi költségvetésének megállapítása s a házi adó kivetése. A vármegyét érdeklő törvényeink közül említést érdemel az. 1447: 22, 1486: 60, 1486: 65. (Kolosvári-Óvári id. m. II. k. I. fele 4. l. 2. j., Ladányi Gedeon „Magyar alk. tört.” 73. l.) Mig a mult korszakban a vármegyék hatásköre Róbert Károly által jelentősen megnyírbálva csak a kisebb ügyekre terjedt ki, a bűnügyekben csak az előnyomozatra, az ítélet végrehajtására; addig a jelen korszakban a generalis proclamata congregatiók botrányos voltak miatt eltöröltetnek, hatáskörük a megyére száll, így a sedria mint önálló, terjedelmes hatáskörrel bíró tszék jelenik meg, mely felettes hatóságává lesz az új hatóságnak. HK. II. 65. czime meghatározza az általános illetőségi törvényt is. 2. §. Quoniam autoritas cuius libet iudicis, solummodo ad loco iuris dictioni suae sub jura, se extendit.“ De ettől mint Kolosvári s Óvári megjegyzi (Id. m. 4. l. 1. jz.) a megyék igen korán eltértek, mely állításukat igen sok megyei statutum igazolja, melyek bár a jövő korszakban keletkeztek, de voltakép a jelen korszak jogszokásain gyökereznek. Így az ungmegyei 1559-ből származó II. statutum igazolja azt is, hogy a jobbágyok ügyei jelentékeny részét képezték a sedria hatáskörének, de tudjuk azt is, hogy a jobbágyok első sorban a sedes dominális alatt álltak, így a sedria bírászkodása csak akkor következhetett be, ha az úrtól az ügyek oda fellebeztettek. Így e korszakban válik már a vármegyei bíróság az úri székek ítéleteinek fellebezési helyévé s a vármegye az úri hatóság felettes hatóságává. Ezután az úri hatóság a vármegyei élet egyik jelentős nyilvánulásakép tekintendő, élete összefügg a rendi vármegyével, így az ezen gyökerező rendi alkotmánnyal. Mint a jelen korszakban a vár-

megyei tszék ítéletei a szokásjogon gyökereztek leginkább, úgy az úri hatóság gyakorlása is erre az alapra helyezkedett. A dologi eszmék virágzása egy erőteljes vagyoni aristocriatiát teremtett, mely daczolni mert s tudott a királyi hatalommal, de hatalmaskodása igen gyakran megtörött az egyesült erő phalanxain. A vármegyék, mint politikai egyesületek, védtek a közne messséget a hatalmas magánosok ellenében. A vármegyék szorították e korban az egyeseket a törvény s a szokásjog tiszteletben tartására, midőn ítéleteiket erre az alapra helyezték s ennek megfelelőleg hajtották végre. Mint a vármegyei élet kifejlődésének alapját a helyi érdekek kiképződése alkotta, úgy a vele összeszővődő úri hatóság is a helyi érdekek alatt állott s mint az őt képviselő földesúr illetékes bírósága a vármegyei sedes iudicialis lett. Ugy az úri hatóság is mint ennek subordináltja jelentkezett s vált nevezetes teendőjévé ezeknek egymáshoz való viszonyait szabályozni s sanctióról is gondoskodni; de e korszakban még önálló helyi szabványokat még nem alkot, hanem hivatott örekép szerepel a törvénynek s a szokásjognak s a földesúri urbariumoknak. De nem kell felednünk azt, hogy a vármegye mint ilyen 1486 után kezd feltűnni; s ekkor mintegy magyarázatot halljuk azon jelenségnél is, hogy az egyházi bíróságok igen sokszor ítélték akkor, midőn az úr a jobbágyoknak igazságot nem szolgáltatott; mint az 1440. s 1447. törvohozás igazolja (Ladányi Gedeon alk. tört. 58. l.)

Ha ez alkorszak eszméit vizsgáljuk, akkor is a magán eszmék s a közeszmék létét megtaláljuk. Megjelenik előttünk a szt. korona s ősiségi szervezettel a magánosok úri hatósága, mely a királyi privilegiumok tanúsága szerint a közhatóságoknak subordinált. A subordinatio ténylegesítése igen természetesen a közhatóságok külső tekintélyében birta legközvetlenebb létokát. Közvetve a királyi hatalom erőteljességére visszavizsgálva mint olyanra, melynek gyengülésével eo ipso csökken a közhatóságok tekintélye s annál inkább erősödik a magánosok hatalma. A királyi hatalom hanyatlása az, mi ezen a korszakon végig húzódik, csak Mátyás uralkodása szakítja ezt egy kissé meg, hogy annál inkább éreztesse reakcióját. Az egyes hatalmas magánosok mint dynasták jelennek meg vakmerően negligálva a királyi hatalom tekintélyét, a törvényeket s a szokásjogot. Saját egyéni érdeküket ellentétbe helyezik a haza érdekeivel. A hatalmas főurak mint alattvalóik vezérei jelennek meg a háboruban, bírói, jutalmazói békében. A királyi hatalom alácsülyesztése, a magán úri hatalom azok, mik egy hűbéri királyságot jellemeznek. De hazánk e leghűbéribb korszaka sem mondható olyannak, mely megteremtette ez ismérveket. A királyi hatalom, bár sokat veszített tekintélyéből, mégis kiterjeszkedik az egész országra, nincs egy terület, mely abszolválná magát alóla. Vannak egyesek, kik ellentétbe helyezik magukat a királyi hatalommal, de ezek büntetlenül csak a Jagellók siral-

mas uralma alatt maradnak, így összevéve 36 évig, mi igen csekély egy-egy nemzet életében; de ekkor is tartatnak országgyűlések, a törvényeket a király szentesíti, így léteznek az országos központi hatalom, bár aláhanyatlott tekintélylyel. Alkottatnak törvények, bár csak írott malasztokként tekinthetők, de mindezek daczára a királyi hatalom nem ölt magára magán jelleget, nem aljasul pusztá czimmé, közjogi hatalom marad a maga ilyen hatáskörével. Léteznek közhatóságai, melyek a törvényeket, az érvényes jogszabályokat az országban érvényre juttatják. Leghübériebb korszaka ez a magyar alkotmánynak, mert a magános hatalmas urak daczolni mernek s tudnak a királyi hatalommal büntetlenül, de ez szerfelett rövid ideig tart s mint törvénytelen állapot tekinthető, mert ha ezen kor szokásait feltüntető Hármaskönyvet vizsgálat alá vesszük, meggyőződünk, hogy in theoria s az ország legnagyobb részében in praxis meg volt minden, mit egy közjogi jellegű, alkotmányos, rendi királyság megkövetel.

E korszakban is hiányzik jog- és alkotmányéletünkben a german jogban ismeretes tartományuraság, nem szakad hazánk számos önálló apró területre, nem szorítottatik a királyi hatalom magán birtokaira. Az úri hatóságok egymás mellett megjelennek, de nem mint önálló területek, hanem mint az állami feladatok teljesítésére rendelt organumok az állami közhatóságok felügyelete alatt. Nem lehet tagadnunk s az előzők után nagyon természetesnek tűnik fel előttünk, hogy bizonyos eltéréseket látunk a dologi alárendeltséget képező szolgáltatásokat illetőleg, ez szükségképi kifolyása annak a magán érdeknek, melynek, mint láttuk, az úri hatóság is létét köszöni. Már fennebb érintve volt az a viszony, melyben az úri hatóság a királyi hatalom s az ez alatt álló közhatóságokkal áll s ha megemlítjük e helyen azt, hogy a királyi hatalom tekintélye, a dologság elve uralomra jutása alatt, mennyire alásüllyedt, magyarázatát leljük az ide vágó törvények igen nagy számának. A királyi hatalom nem volt eléggé erős arra, hogy azokat érvényre juttassa, így a törvényhozás kénytelen volt azokat sokszor ismételni. Mint fennebb említettük, bizonyos megszakítást mutat Mátyás uralkodása. Erre vonatkozólag Pfahler „Jus Georgicon“ LXXXII. lapján ezeket mondja: „Sokat remélhettek azon nagy szellemtől, melylyel Corvin Mátyás tündökölt, de csalódott; nagy s fénylő szelleme sok vágyat ébresztett benne; gyönyörködött, ha az ellenséget legyőzhette, ha tudósok körében lehetett, könyvtárakat, szép épületeket, a művészet termékeit szemlélhette, de a falvak füstös viskóival vajmi kevesett törődött.“ Ezután a törvények egész tömegét sorolja fel, melyek alatta alkottattak, a melyeket alább mi is részletesen fogunk előadni s melyek kifejezői azon siralmas helyzetnek, hova a jobbágyokat a földesúri vagyoni érdek fellendülése juttatta. E törvények a korszaknak kifejezői s bizonyítják a dologságnak azt az erős megtestesülését, melyet megfőkezni oly hatalmas király is, mint Hunyadi Mátyás, alig volt képes. Őt nem lehet avval vádolni, hogy nem törődött a jobbágyok sorsával, ő ellentétbe helyezte magát korának szellemével, midőn az úri hatóság alárendelt egyéneknek ősi jogait in integrum restitutionem venni igyekezett, e mellett szól az a reactio, mely a Jagellok uralma alatt bekövetkezett. Alkottak ekkor is üdvös törvényeket, de az aláhanyatlott királyi hatalom nem volt képes azoknak érvényt szerezni, a bekövetkezett parasztlázadás iszonyu végkövetkezményeivel hiven eseteli a dologi elvek rémuralmát. Az 1514-iki 14. és 25. törvényezikkek a job-

bágyokat örökös szolgaságra vetették, ezek voltak betetőzői a magánosok dologi eszméinek.

Itt meg kell emlékeznünk még arról a jogviszonyról, mely a mult korszakban jelentősen előmozdította az úri hatóság fejlődését, ez a scultetusi jogviszony. Most a dologi eszmék hatása alatt ezeknek a jogai is hanyatlást mutatnak; régebben, mint Pfahler id. m. XCI.-ből kitűnik, a többi alávetett egyénektől „Coloni“ névvel lettek megkülönböztetve; midőn a szolgák szabadságra tesznek szert, ez a név közössé lesz s jelenti a nem nemesek igen nagy számát. A XV. századtól kezdve igen sokat veszítenek jogaikból, mint az 1504: 18. is igazolja, mely a vadászattól tiltja el őket. Tehát e korszakban a magán érdek, a dologság eszméjének teljes uralmát látjuk, mely a german jogelvekből vette eredetét. A magyar közfelfogás a vármegyei fejlődésben érvényesült, ezt már fennebb jellemeztük. Most összefoglalásul az elmondottaknak annyit említünk végül fel, ez alkorszakban, az úri hatóság összeszövődik a vármegyei intézménnyel s az ősiségi s a szt. korona elvek teljes uralmával felvirágozik, mely virágzás nem a tartományuraság kifejlődésében, hanem azon hatalmi jogkörben keresendő, mely az urat e korszakban megillette. S kell keresnünk azon felfogásban, melyet az úri hatóságnak a nemesi földbirtokhoz való fűződése okozott, mely szerint az egyes urak ezt patrimoniumoknak tekintették, melyet a köz érdekében kell gyakorolniok; mely gyakorlás a királyi hatalom lehanyatlása következtében az urak önkényére hagyott. Itt még meg kell említenünk a középkori római jog befolyását. A középkor hűbérvilágában tudvalevőleg tekintélyes állást foglalt el a római császárság, ennek kifolyása az, hogy a középkori felfogásra mily nagy befolyást gyakorolt a római jog. A hűbérúr hatáskörére sem tévesztette el befolyását, kezében levő hatósági hatalomra örömmel alkalmazták a római Jurisdictióra vonatkozó jogelveket. Ennek érvényesülését látjuk hazai jogéletünkben is, mit a Jurisdictio dominialis elnevezés eléggé igazol. Ennek érvényesülését látjuk már a H. K.-ben is; a római jog dominica potestása s a magistratusok jurisdictiójára vonatkozó alapelvei nagyon meglátszanak az úri hatóságon is, melyet részletesen majd a jogi természetről szólva fejtegetünk. Ezek voltak mindazon tényezők, melyek az úri hatóság virágzását biztosították e korszakban.

2. Valláspolitikai mozgalmak kora.

A gyászos emlékü, mohácsi vész után új dynasztia lépett Magyarország trónjára, új multtal, új aspirációkkal a jövő felé. Nagy fontosságú ez a magyar jog- és alkotmányéletre is. A mult alkorszakban aláhanyatlott királyi hatalom, az önző nagyok tulkapásai az országot a végmegsemmisülés útjára terelték, tehát szükség volt egy erős központi hatalom szervezésére, mely képes legyen a hatalmaskodó magánosokat a jog útjára vissza szorítani. Ezt az erős központi hatalmat látjuk az új dynasztia kezében, mely ha a nemzet történeti multjával s gondolkodásával leszámol kellő mértékben, a nemzetet évszázakkal előbb nagygyá teheti. De az új dynasztia specialis aspirációkat hozott magával Magyarország trónjára, nem értette át a magyar népnek gondolkodását, ellentétbe helyezte magát a történeti multtal, a fennálló alkotmányt radicaliter felforgatni igyekezett. Mint a német-római birodalom császársjai jelennek meg a német birodalomban, mint magyar királyok hazánkban. Tehát V. Károly halála után bizonyos dualismus kezdődött, mely Magyarországot a Lajthán tuli népekkel bizonyos érdekközösségbe hozta s az érdekközösség különösen azokkal fejlődött

ki, a melyek patrimonialiter a Habsburgok alatt álltak a középkori hűbéralfogás újkori betetőzésekép, e tartományok a mai osztrák örökös tartományok voltak; korszakalkotó így hazánk történetében a mohácsi vész azért is, mert létalapot adott a ma is létező dualismusknak, uniónak. A Habsburgok patrimoniuma alatt álló népek felfogásában kell keresnünk azokat az eszméket, melyeket ők, mint magyar királyok radicaliter hazai jog- és alkotmányéletünkbe beültetni kívántak. Ha Bluntschli „Általános államjog s politika története“-t (ford. Acsádi István) olvassuk, meggyőződést szerzünk ezen kor államelméletéről, mely rajongott a római jog azon felfogásáért: „*princeps legibus absolutus est*“, „*Quod principi placuit, legis habet vigorem*“, ez elvek az egyeduralmi absolutismusra vezettek, melyet a híres Hobbes is oly hathatós védelemben részesít. A nép e felfogás szerint csak egy akarat nélkül való tömeggé aljasul, melynek hivatása csakis az absolut fejedelemségtől kiinduló intézkedések iránt való engedelmesség; e felfogás hódítani volt képes ott, hol a hűbériség rombolni tudott, az elnyomott köznép, városi polgárok, alsó nemesség az erős, absoluticus központi hatalmat mint megváltót üdvözölték, mely őköt a hűbérurak minden emberi érzésből kivetkezett módon való sanyargatásaitól megszabadítja. Hiven vissza tükrözteti ez állapotokat Paffendorf Sámuel „*Scierino de mozanbano*“ név alatt a nemetországi állapotokról irt munkája. A hűbéries szellemű államokkal szemben élénk ellentétet alkottak Anglia s hazánk. Magyarországnak a rendi alkotmány idején fennálló félconstituationalismusa, mint némelyek (pl. Kuncz „Nemzetállam“) nevezni szeretik, megtestesítője volt a nép,

helyesebben a magyar nemzet befolyásának az állami mindenható akarat megalkotására nézve. A Habsburgok e nemzeti gondolkodást semminemű figyelemre sem méltatják, úgy kívánnak hazánkban is eljárni, mint patrimonialis tartományainkban, ellentétbe helyezik magukat a történeti multtal. Itt se maradhatott hatályon kívül az a sarkalatos elv: minden actio reactiót szül; midőn a nemzet veszélyeztetve látta legdrágább kincsét, feltékenyen őrzött szabadságát, oda nyul a legvégső eszközhöz, melyet az arany bulla záradéka adott védelmére, fegyveresen áll ellen a radicalis törekvéseknek; innen van az, hogy a magyar szabadságharcok ekkor is conservatív jellegűek. Alapjuk, törvényes védőjük a történeti mult s az ezen alapuló jogosság. Ugyanezt mutatja Anglia is, különösen a második, vagyis mint az angolok nevezik, a dicsőséges angol forradalomban. A politikai mozgalmak e szakadatlan sora az, mely hazánk alkotmányéletét ez alkorszakban betölti. Itt nem feladatunk esetenlenni azon páratlanul álló jeleneteket, a melyek ekkor felmerültek a történelemben, sem azon ragyogó jellemű férfiakat, kiknek neve mindig ragyogni fog a magyar alhtomány történetében; elég lesz, ha csak arra szorítkozunk, mi a vármegyéket illeti ez alkorszakban. Már a mult korszakban láttuk azokat a rugókat, a melyek a vármegyei élet fejlesztésére befolytak s melyek az autonómiát teremtették. Most a politikai küzdelmek korában sokkal nagyobb jelentőségre tesznek szert, minek legközvetlenebb okát ezen alkorszak politikai történetében kell keresnünk.

Dr. Endes Miklós.

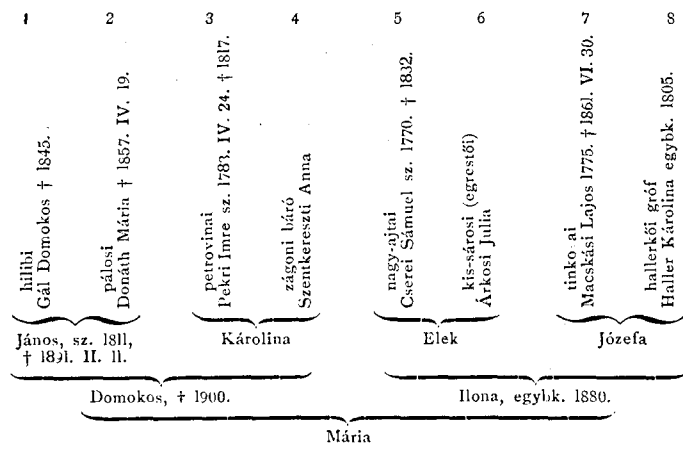
BCU Cluj / Central University Library Cluj

Ő s f á k.

— Összeállította: Gyulai Rikárd. —

XLV.

hilíbi Gál Mária leszármazása:

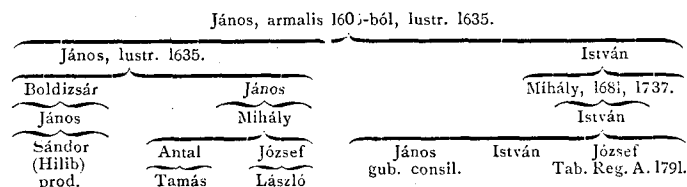
1. A hilíbi Gál cs.

Lásd: VIII. 8. alatt.

- a) János, 1606 nemes végrendelet 1649.
- b) Barla (Bara?) Kata
- c) Sövért Erzse
- a-c-ol: István, 1635. végrendelet 1676.
- Nagy Ilona (a Mihályé)
- Mihály
- a) nyujtóli Kerepessi Zsuzsa
- b) Gál Kata
- 3-ol: István, 1722. cs.-szentimrei (szépvízi) Antal Erzse (a Jánosé)
- József, 18. sz.
- a) br. Fálmitit Teréz
- b) Kelemen Agnes
- a-c-ol: Domokos, 1845. Pálósi Donáth Mária 1857. IV. 19.

Pótlás.

Mike S. szerint a cs. produkált és a kir. tábla 1791-ben nemességét elismerte. Ez alkalommal a producensek leszármazásukat így igazolták:

Czímer: kék paizsban zöld téren vörös ruhás, sárga csizmás vitéz áll, fején fekete prémes vörös kucsma, oldalán arany öven csüngő kardhüvelylyel, felemelt jobbában görbe kardot, baljában pedig török-fejet üstökénél fogva tart. Sisakdisz: két strucztoll, a jobboldali kék, a baloldali vörös színű. — Takarók: kék-ezüst mindkétfelől (kék-ezüst; vörös-arany). (S. sbgg. A. 159. I. 97. táb. Czímergyűjteményünk.)

Birtokviszonyok.

Földtehermentesítési kárpótlást a cs. tagjai ezen községekben volt birtok után nyertek:

1. Ádámos, 2. Buzás-Besenyő, 3. Szász-Csávás, 4. N.-Cserged, 5. Dombó, 6. Fületelke, 7. Glogovicza, 8. Hosszuaszó, 9. Iklód, 10. F.-Kápolna, 11. Királyfalva, 12. Kund, 13. Mikefalva, 14. Pánád, 15. Péterfalva, 16. Szancsal, 17. Széplak, 18. Szépmező, 19. K.-Szöllős. (Kük. vm.)

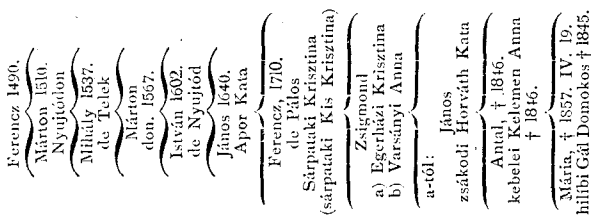
20. Argyas, 21. Dank, 22. Deritte, 23. Egres, 24. Füz-
kut, 25. Jákótelke, 26. N.-Kályán, 27. Lapupa-
tak, 28. Mártonlaka, 29. Méhes, 30. K.-Nyulas,
31. Mező-Szentmárton, 32. Mező-Szentmihálytelke,
33. Tóttelke, 34. Kol.-Ujfalu, 35. Mgy.-Valkó.
(Kol. vm.)
36. Kis-Devecser, 37. Galacz, 38. Harina, 39. Szász-
Sombor. (Dob. vm.)
40. Dellő, 41. Ruha-Egres, 42. Körtvélyfája, 43. Liget
(Dumbrava), 44. Vajda-Szentivány, 45. Unoka.
(Tord. vm.)
46. Buzás-Bocsárd, 47. Csáklya, 48. Süllye, 49. Vlád-
háza. (A.-Fej. vm.)
50. Kis-Debrec, 51. Csicsó-Györgyfalu, 52. Kecserd.
(B.-Szol. vm.)
53. Názánfalva, 54. Sárd, 55. Szentlőrincz. (Mar. sz.)

Személyenként:

- Gál Anna, br. Henter Józsefné: (4, 10, 17, 19, 30,
31, 54, 55);
Gál Malvine: (2, 4, 10, 17, 19, 30, 31, 54, 55);
Gál Sidonia, br. Bornemisza Józsefné: (2, 4, 10, 17,
19, 30, 31, 54, 55);
Gál Alojzia, Mohai Sándorné: (4, 10, 17, 19, 30, 31,
39, 42, 54, 55);
Gál Amalia, Kis Sámuelné: (4, 10, 17, 19, 30, 31,
39, 42, 47, 54, 55);
Gál János: (3, 4, 10, 13, 17, 19, 22, 28, 30, 31, 41,
47, 53—55);
Gál Jánosné, Pekri Károlina: (1, 5, 20, 21, 23, 25,
27, 33—35, 51);
Gál Ágnes, Hollaki Ferenczné: (6, 37, 38, 50, 52);
Gál Sándor: (7—9, 16, 18, 41, 46, 49);
Gál László: (24, 32, 36, 39);
Gál Erzsébet, Solymosiné: (12, 24, 32, 36, 39, 43—
45, 48);
Gál Elek: (6);
Gál Albert: (9, 14, 15, 46);
Gál Péter: (26, 29);
Gál Lajosné, br. Bánffy Ludóvika: (11).

2. A pálosi Donáth cs.

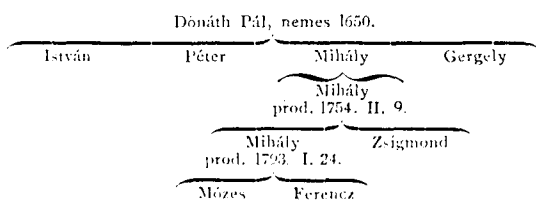
Lásd: XXVIII. 3. alatt.

Pótlás.

nagy-ajtai Donáth Ferencz 1792-ben Kük. vm.-ben homagialis esküt tett. (Kük. vm. lt.)

A nagy-borosnyói Donáth családnak 1650. IV. 5-én nyert armalisát Maksán hirdették ki 1651. I. 28-án. Ezen ág produkált és ez alkalommal leszármazását így igazolta:

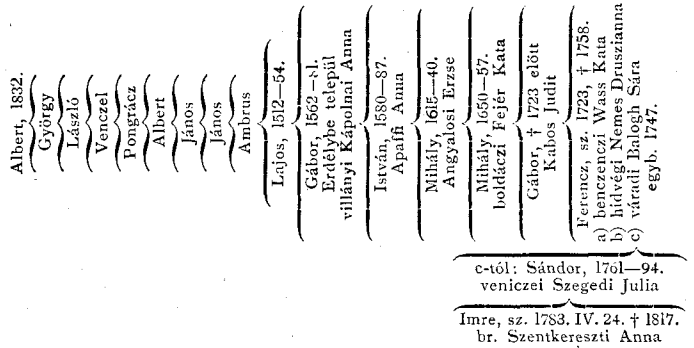

A kir. tábla (1797. IV. 1.) 7969/798. és 4920/800. sz. alatt hozott ítélettel a producenseket törvényes nemes embereknek ítélte. (Mike S.)

Czímer: kék paizsban jobb haránt vörös gerenda, melyen kard látható; a gerenda fent arany nap, alól zöld dombon álló befelé fordított természetes színű kacsa által van kísérve. Sisakdisz: vörös ruhás vitéz növekvőben, fejen kalpag, felemelt jobbában török-fejes görbe kardot, baljában pedig zöld lomb-koszorút tart. Takarók: kék-ezüst; vörös-ezüst. (S. sbbg. A. 150. l. 87. táb. — Czímerpecsét gyűjteményünk).

3. A petrovinai (pekrovinai) Pekri cs.

Lásd: XVIII. 1. alatt.

Pótlás.

Donatio I. Ferdinand királytól 1538-ban Dunavecztó várára stb. petrovinai Pekri Lajos részére. (Világosvárt és uradalmát illetőleg lásd Orsz. lt. N. R. A. fasc. 40, nro. 5, 6.)

Czímer (ősi): kék paizsban két 8-as alakban többször egymásra fonódó (koronázott) kigyó, fogaikkal közösen egy ország-almát tartanak. Sisakdisz: valószínűleg zöld koszorút tartó, növekvő orosz-lán. Takarók: kék-arany. (S. sbbg. A. 94. l. 40. táb. — S. ung. A. 490. l. 358. táb. — Czímergyűjteményünk.)

Pekri Ferencz 1792-ben, Pekri Sándor, László és Albert 1838-ban tettek homagialis esküt Kük. vm.-ben. (Kük. vm. lt.)

Birtokviszonyok.

Földtehermentesítési kárpótlást a cs. tagjai ezen községekben volt birtok után nyertek:

1. Adámos, 2. Bábahalma, 3. Csüdótelke, 4. Dombó, 5. Hosszupatak, 6. Királyfalva, 7. Dicső-Szentmárton. (Kük. vm.)
8. Argyas, 9. Dank, 10. Egeres, 11. Jákótelke, 12. Lapupatak, 13. Tóttelke, 14. Kalota-Ujfalu, 15. Magyar-Valkó. (Kol. vm.)
16. Déda, 17. Holtmaros, 18. Liget, 19. Magyaró, 20. Toplicza. (Tord. vm.)
21. Felegregy, 22. Szent-Péterfalva. (Dob. vm.)
23. Csicsó-Györgyfalu, 24. Szalona, 25. Szelecske. (B.-Szol. vm.)

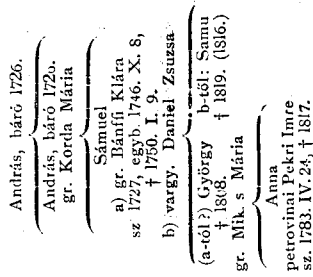
Személyenként:

- Pekri László és neje br. Bánffy Amalia: (6, 16—20);
" István: (8, 10, 11, 13, 14, 23);
" Károlina, Gál Jánosné: (1, 4, 8—15, 23);
" Druzianna, Horváth Samuelné: (25);
" Julia, Majthényi Józsefné: (21, 22, 24, 25);
" Albert: (7);
" Imre: (5, 6);
" Sándor: (2, 3, 7).

4. A zágoni Szentkereszti cs.

Lásd: XXXIII. 7. alatt.

Pótlás.
Birtokviszonyok.

Földtehermentesítési kárpótlást a cs. tagjai ezen községekben volt birtok után nyertek:

1. Argyas, 2. Csetelke, 3. Dánk, 4. Deritte, 5. Egeres, 6. Erdőfalva, 7. Fejérd, 8. Forgácskut, 9. Inaktelke, 10. Jákótelke, 11. Katona, 12. Keleczel, 13. Lapupatak, 14. Makó, 15. Meregnyó, 16. Mgy.-Győr-Monostor, 17. Ol.-Győr-Monostor, 18. Tótelke, 19. Kalota-Ujfalu, 20. Velkér (Kol. vm.);
21. Déda, 22. Egerbegy, 23. Füleháza, 24. Mgy.-Fülpös, 25. Aranyos-Lóna, 26. Magura, 27. Mesterháza, 28. N.-Öklos, 29. N.-Bun, 30. Vajda-Szentiván, 31. Gyéres-Szentkirály, 32. Toplicza, 33. Unoka (Tord. vm.);
34. Ol.-Andrásfalva, 35. Bábahalma, 36. N.-Cserged, 37. Csüdötélke, 38. Czikmántor, 39. Darlócz, 40. Glogovicza, 41. Hosszuaszó, 42. Hosszupatak, 43. Jövedics, 44. Mgy.-Sáros, 45. Kebele-Szentiván, 46. Vidrátszeg (Kük. vm.);
47. Alparét, 48. Dalmár, 49. Cs.-Hagymás, 50. Kálna, 51. Kapjon, 52. Alsó-Kosály, 53. Felső-Kosály, 54. Mikeháza, 55. Al-Ör, 56. Szelecske, 57. Szilágytő, 58. Zaporcz (B.-Szol. vm.);
59. N.-Devecser, 60. Gyula, 61. Kalocsa, 62. Kecskéháta, 63. Récze-Keresztur, 64. Szentmárton-Macs-kás, 65. Mező-Pete, 66. Völcs (Dob. vm.);
67. K.-Barcsa, 68. F.-Nádasd, 69. N.-Öklos (Huny.vm.);
70. N.-Hidegkut (F.-Fej. vm.);
71. Berve, 72. Székás (A.-Fej. vm.);
73. Egerespatak (K.-Szol. vm.);
74. Varsolcz (Krasz. vm.);

Személyenként:

- Br. Szentkereszt Róza, gr. Béli Venczelné: (22, 25, 26, 28, 29, 31);
- br. Szentkereszt István és neje Daniel Anna: (7, 9, 14, 38, 40, 41, 42);
- br. Szentkereszt Zsigmondné, gr. Haller Anna: (2, 11, 20, 21, 23, 27, 32, 34, 36, 39, 43, 46, 59, 65, 67—74);
- br. Szentkereszt Zsuzsa, P. Horváth Albertné: (24, 30, 33, 35, 37, 44, 45);
- br. Szentkereszt Zsigmond: (1, 3—6, 8, 10, 12, 13, 15—19);
- br. Szentkereszt Károlina: (60—64, 66).

5. A nagy-ajtai (régente baróti) Cserei cs.

Források (illetőleg irodalom): K. 61. — N. J. III. 135. — Nemz. Zsebk. II. R. 145. — Turul IV. 152. — Apor P. 271, 303. — Szil. vm. Monogr. V. — S. kk. — Sz. Oklt. — Daniel cs. It. — S. ung. A. — S. ung. A. Sppl. — S. sbbg. A. — Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok):

Nemeslevél (címeres-) *allitólág* 1393-ból Zsigmond királytól.

Donatio kelt Radnót, 1651. IX. 22. Rákóczi Györgytől nagy-ajtai Cserei Miklós részére egy Kisszeg nevű kaszálóra a bölöni határon. (Orsz. It. Gy. k. 25. Lib. Reg. 534. — S. kk.)

Donatio kelt Bonczhida, 1658. XII. 31. Baresai Ákos-tól nagy-ajtai Cserei Miklós részére az ágoston-

falvi részjószágra. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. — Sz. kk.)

Donatio (Inscriptio) kelt Görgény-Szentimre, 1662. III. 20. Apaffi Mihálytól nagy-ajtai Cserei Miklós részére Agostonfalvára. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 363. — Szkk.)

Donatio (Inscriptio) kelt . . . . . 1662. IX. 12. Apaffi Mihálytól nagy-ajtai Cserei Miklós részére Úrmösön. (Orsz. It. Gy. k. 27. Lib. Reg. 596. — S. kk.)

Donatio kelt Fogaras, 1674. IV. 16. Bornemisza Anna fejedelemasszonytól nagy-ajtai Cserei János, fogarasi kapitány részére egy fogarasi házhelyre. (Sz. Oklt. VI. 1279. sz. 344. 1.)

Donatio kelt Bécs, 1721. III. 3. III. Károlytól Cserei Mihály részére a notát szenvedett Cserei János ágostonfalvi és bölöni birtokaira. (Sz. Oklt. VII. 1526. sz. 300. 1.)

NB. Cserei Mihály a bölöni, nagy-ajtai és ágostonfalvi jószágokat, melyeket öcsese Cserei János notája után adományként kapott, visszabocsátja öcsese kezébe, fentartva azokra örökösödési jogát. (Sz. Oklt. VII. 1522. sz. 284. 1.)

Donatio 1777-ből Mária Teréziától nagy-ajtai id. Cserei Farkas, udvari tanácsos és előadó részére a krasznai, tasnádi és zilahi uradalmokra. (Szil. vm. Monogr. V. 290. 1.)

Cserei Sámuel kapitányt 1805-ben a zsidói adómentes nemesek névsorában találjuk. (Szil. vm. Monogr. V. 291. 1.)

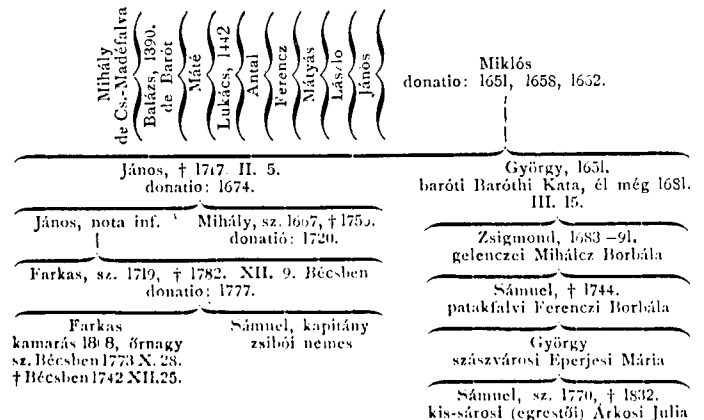
Nagy-ajtai Cserei Farkas-József 1808-ban nyerte a kamarási méltóságot (K. A. 241. 1.)

Igazolták a cs. nemességét és címérét gr. Béli Ferencz-Seraph-Gábor és csik-szentdomokosi Sándor László a kamarási méltóság elnyerése alkalmával.

Czímer: kék paizsban zöld téren pánczélos vitéz áll, fején sisak, oldalán kardhüvely, felemelt jobb-jában görbe kard, melynek hegyére vérző, fejér turbános török-fej van szúrva, baljában három arany búza-kalászt tart. — Sisakdisz: a sisak koronáján könyöklő pánczélos kar kezében a paizsbelihez hasonló törökfejes kardot tart. (Máshol: a paizsalak növekvően). — Takarók: kék-arany; vörös-ezüst. — Paizstartók: egy-egy fejér egyszarvu (S. ung. A. 110. I. 86. táb. — S. ung. A. Sppl. 33. I. — S. sbbg. A. 138. I. 77. táb. — Czímergyűjteményünk. — nagy-ajtai Cserei Mihály pecsétje (1680 körül) „Cserei Mihály“ körirattal.)

Igazoltatott a cs. címere kézdi-szentléleki Kozma Irma ősfáján a belügyi miniszter által 1894-ben 20806. sz. alatt.

Leszármazás (K., N. J., Mike, Ugron, Kemény és Jegy. szerint):

Birtokviszonyok.

Földterhmentesítési kárpótlást a cs. tagjai ezen községekben nyertek :

1. Kis-Bánya, 2. Kis-Bányahavasa, 3. Berkesz, 4. Bikalat, 5. Bikalathavasa, 6. Maros-Bogát, 7. Déda, 8. Disznajó, 9. Füleháza, 10. Maros-Hodak, 11. Alsó-Jára, 12. Kákova, 13. Kákovahavasa, 14. Kis-Oklos, 15. Nagy-Oklos, 16. Fel-Peterd, 17. Közép-Peterd, 18. Magyar-Peterd, 19. Szurduk (Tord. vm.);
20. Balavására, 21. Szász-Dányán, 22. Egrestő, 23. Fületelke, 24. Lodormány, 25. Szász-Nádas, 26. Pipe, 27. Ol.-Solymos, 28. Sövényfalva, 29. Szancesal, 30. Szénaverős, 31. Dicső-Szentmárton, 32. Széplak, 33. Kis-Szőllős, 34. Vámos-Udvarhely, 35. Vajdakuta, 36. Zágor (Kük. vm.);
37. Nagy-Bajom, 38. M.-Csáholy, 39. O.-Csáholy, 40. Csög, 41. Kis-Debrecen, 42. Györtelke, 43. Kisfalva, 44. Monó, 45. Nagy-Paczal, 46. Tasnád-Szarvad, 47. Szélszeg, 48. Széplak, 49. Közép-Várca (Köz.-Szol. vm.);
50. Budatelke, 51. Dextrád, 52. Szász-Fülpös, 53. Györgyfalva, 54. Szentandrás, 55. Széplak, 56. Szokoly, 57. Ol.-Ujfalu (Kol. vm.);
58. *Agostonfalva*, 59. Héviz, 60. Hidegkut, 61. Királyhalma, 62. Nagy-Lak (F.-Fej. vm.);
63. Kurety (Zar. vm.);
64. Dánpataka (B.-Szol. vm.);
65. Nécz (Dob. vm.);
66. Dánfalva, 67. Göröcsfalva, 68. Cs.-Kozmás, 69. Cs.-Madéfalva, 70. Cs.-Madaras, 71. Cs.-Rákos, 72. Verebes (Csik sz.);
73. Mező-Bánd, 74. Kebele-Szentiván, 75. Székely-Uraly (Mrs. sz.);
76. Kézdi-Szentlélek (Három sz.);

Személyenként :

- Cserei Sámuelné, Balácsi Borbála : (39, 40, 43, 46);
 „ Rózália, Béli Albertné : (1, 2, 11, 12, 14, 19);
 „ Elekné, Macskási Józefa : (22, 59);
 „ Lajos : (20, 22);
 „ Anna, Cserei Farkasné : (6, 10, 23, 29, 37, 38, 41, 42, 44, 45, 47—49, 52, 54, 56, 57, 63, 66—73, 75, 76);
- Cserei Kata, Turman Antalné : (1—5, 11—18, 33, 36, 64, 74);
- Cserei Krisztina, Daniel Elekné : (27, 28, 31, 32, 34, 35);
- Cserei Józefa, Czóbelné : (7—10, 21, 23, 30);
 „ Farkas : (50, 65);
 „ János : (25, 58);
 „ Gábor, Malvine, Blanka és Erzse, Szentiványi Lászlóné : (53);
 „ János : (24);
 „ Miklósné, gr. Mikcs Borbála : (25, 26, 60—62);
 „ Ferencz örökösei: Balog Józefa és Klára, Bodóné : (51, 55, 57).

6. A kis-sárosi (egrestői) Árkosi cs.

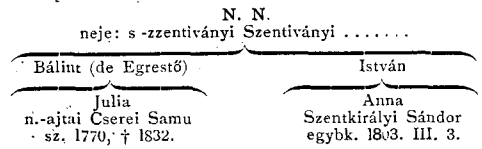
Források : Jegy.

Rangemelések (nemességre vonatkozó adatok) :

Árkosi István és Sámuel Kük. vm.-ben 1792-ben homagialis esküt tesznek. (Kük. vm. lt.)

Czímer : nem ismerjük.

Leszármazás :

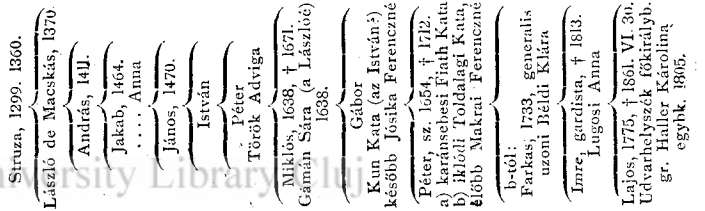
NB. A kolozsvári ősrégi (nemes) családok között találunk egy Árkosi családot is. (Jakab E. Kolozsvár tört. II. 742. l.)

Egy Árkosi Mihály, kir. cancell. irnok, Rákóczi Györgytől 1644. IX. 2-án nyeri ezen czímer: kék paizsban arany koronán hattyu áll, felemelt jobbában írotollat tart. — Sisakdisz: hattyu csőrében zöld babérágat tart. — Takarók: kék-arany; vörös-ezüst. (Orsz. lt. Gy. K. 23. Lib. Reg. 12. — S. sbbg. A. 53. táb.)

Különb. lásd még : Orsz. lt. Árkosi. — 1650, Gy. K. 25. Lib. Reg. 12.

7. A tinkovai Macskási cs.

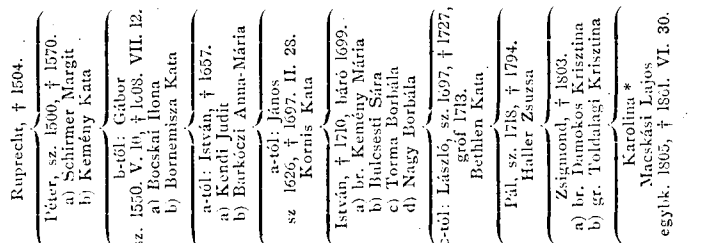
Lásd : II. 8. alatt.

Czímer a) S. sbbg. A. szerint: koronából növekvő szárnyas és koronázott angyal hosszú övés ruhában és mellén keresztezett szallagokkal, jobbában egyenes kardot tart, balját a csipőjére támaszsa. b) Gyűjteményünk szerint: kék paizsban arany koronából növekvő kétfarku arany oroszlán felemelt jobbában görbe kardot tart. — Sisakdisz: a paizsalak. — Takarók: kék arany mindkétfelől.

8. A hallerköi Haller cs.

Lásd : I. 5. alatt.

* Karolyina cs. közlés szerint br. Damokos Krisztinától, jegyzetem szerint gr. Toldalagi Krisztinától született.

TARTALOM: Gr. Kuun Géza. -- *feöldi Doby Antal*: A gr. Kuun cs. leszármazása — *Dr. Endes Miklós*: Az úri hatóság fejlődése 1818-ig. — *Gyulai Ribárd*: Ósfak. hilibi Gál Mária leszármazása.